

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Маріупольського
державного університету
04 квітня 2017 р. № 128
протокол Вченої ради МДУ
29.03.2017 №12

ПОЛОЖЕННЯ про дистанційне навчання

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про дистанційне навчання (далі – Положення) є нормативним документом, який регламентує організацію процесу дистанційного навчання в Маріупольському державному університеті (далі – Університеті).

1.2. Це Положення розроблене відповідно до таких нормативних документів: Положення про дистанційне навчання (наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 р.), Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 196 від 26.06.2015 р.), Концепції дистанційного навчання у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 332 від 26.11.2015 р.), Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ (наказ № 332 від 26.11.2015 р.), Положення про індивідуальний графік навчання у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 191 від 02.06.2016 р.) та ін.

1.3. Під дистанційним навчанням розуміється процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається, в основному, за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

1.4. Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми (освітньо-кваліфікаційними рівнями) відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників.

1.5. Завданням дистанційного навчання є забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

1.6. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:

- асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;
- веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси, – систематизоване зібрання інформації на основі комплексів навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін (КНМЗНД), необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів;
- веб-середовище дистанційного навчання – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням;

- дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу в Університеті, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень;
- технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до дистанційних курсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку;
- психолого-педагогічні технології дистанційного навчання – система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;
- синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференція, соціальні мережі тощо);
- система дистанційного навчання – програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення дистанційних курсів, призначена для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу, а також забезпечує авторизований доступ суб'єктів дистанційного навчання до цих курсів;
- суб'єкти дистанційного навчання – особи, які навчаються (студент, слухач), та особи, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання (педагогічні та науково-педагогічні працівники, методисти тощо).

2. РЕАЛІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

2.1. Дистанційне навчання реалізовується шляхом:

- застосування дистанційної форми як окремої форми навчання;
- використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах (денна, заочна).

2.2. Запровадження дистанційної форми навчання в Університеті можливе за погодженням з МОН України.

2.3. Технології дистанційного навчання під час організації та забезпечення денної, заочної форм навчання можуть використовуватись в Університеті за наявності відповідного кадрового та системотехнічного забезпечення.

2.4. В Університеті використання технологій дистанційного навчання здійснюється для організації навчального процесу:

- студентів денної форми навчання у періоди, визначені Вченою радою Університету;
- студентів заочної форми навчання;
- студентів-іноземців під час перебування поза межами України за письмовою згодою деканів;
- осіб з особливими потребами;
- осіб, які бажають отримати додаткові знання паралельно з навчанням в Університеті;
- студентів Університету, які тимчасово проживають за кордоном;
- вивчення додаткових (факультативних) дисциплін;
- навчання студентів під час тимчасової непрацездатності;
- учасників АТО, які проходять службу у зоні проведення АТО.

3. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

3.1. В Університеті при організації навчального процесу за будь-якою формою навчання технології дистанційного навчання можуть використовуватися для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, а також при здійсненні консультацій, у тому числі з написання курсових та кваліфікаційних робіт.

3.2. В Університеті навчально-виховний процес за допомогою технологій дистанційного навчання організовується відповідно до робочих навчальних планів спеціальностей (напрямів підготовки).

3.3. Самостійна робота студентів включає вивчення основних і додаткових навчально-методичних матеріалів через:

- виконання індивідуальних, контрольних, розрахунково-практичних, тестових й інших завдань;
- написання курсових робіт, тематичних рефератів;
- роботу з інтерактивними підручниками й навчально-методичними матеріалами, у тому числі з мережевими або автономними мультимедійними електронними підручниками, практикумами.

3.4. У навчальному процесі можуть використовуватись такі окремі технології дистанційного навчання:

- самостійне вивчення лекційних матеріалів з використанням дистанційних курсів;
- проведення лабораторних, практичних і семінарських занять в асинхронному і синхронному режимах з використанням тренажерів (віртуальних лабораторних робіт та ін.);
- виконання індивідуальних робіт (контрольних завдань) з консультуванням викладачів в асинхронному та синхронному режимах;
- самоконтроль, поточний контроль знань студентів з використанням тестів з автоматизованим контролем, підсумковий контроль.

3.5. Отримання студентами навчальних матеріалів забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимах.

3.6. Контрольні заходи в Університеті можуть здійснюватися відповідно до рішення Вченої ради Університету з використанням технологій дистанційного навчання.

3.7. Для студентів заочної форми навчання використання технологій дистанційного навчання є обов'язковим елементом організації навчального процесу. Усі студенти заочної форми навчання повинні мати можливість:

- отримувати методичні матеріали з веб-ресурсу навчальної дисципліни;
- отримувати консультації з викладачем в асинхронному та синхронному режимах не рідше 1 разу на місяць стосовно виконання лабораторних, практичних, контрольних, індивідуальних, реферативних та курсових робіт; не рідше 4 разів на місяць – щодо написання кваліфікаційних робіт;
- здавати для перевірки шляхом розміщення у веб-середовищі дистанційного навчання лабораторні, практичні, контрольні, індивідуальні, реферативні та курсові роботи, а також отримувати від викладача зауваження та рекомендації щодо їх усунення;
- отримувати допуск до заліку або екзамену шляхом здійснення передачі та захисту (у разі потреби) на Навчальному порталі Університету усіх видів робіт студента, передбачених робочою програмою дисципліни та критеріями допуску до заліку або екзамену.

4. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ТА СИСТЕМОТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

4.1. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає:

- методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;
- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;
- змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/навчальної програми підготовки.

4.2. Системотехнічне забезпечення технологій дистанційного навчання включає:

- апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), що забезпечують

розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

- інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання Університету цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;
- програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;
- веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити:

- методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;
- документи планування навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять);
- відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;
- мультимедійні лекційні матеріали;
- термінологічні словники;
- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем;
- ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки чи посилання на них;
- бібліографії;
- дистанційний курс, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни (програми) єдиним педагогічним сценарієм;
- інші ресурси навчального призначення.

Для забезпечення технологій дистанційного навчання студентів Університет може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси, що підлягають перевірці.

4.3. Дистанційний курс – це комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених у віртуальному навчальному середовищі для організації дистанційного навчання на основі інформаційних і комунікаційних технологій.

Дистанційний курс повинен відповідати вимогам освітніх програм, навчальним планам, нормативним документам Міністерства освіти і науки України та Університету.

4.3.1. Дистанційний курс містить такі елементи:

- структуровані електронні інтерактивні навчальні матеріали, що розміщені у віртуальному навчальному середовищі, для організації навчання через Інтернет;
- друковані матеріали у форматі pdf. (КНМЗНД: робочу програму, навчальний посібник, методичні рекомендації тощо);
- додаткові навчальні засоби, що містять довідки та енциклопедичні посилання (відео-, аудіозаписи).

4.3.2. Структура дистанційного курсу включає:

1. назву курсу;
2. анотацію курсу;
3. робочу програму;
4. зміст курсу;
5. глосарій;
6. список рекомендованої літератури;
7. контрольні завдання (для поточного контролю та підсумкової атестації);

8. гіперпосилання на електронні бібліотеки.

4.3.3. У Анотації курсу повинні бути висвітлені такі питання: повна назва навчальної дисципліни, коротка характеристика, перелік тем, що розглядаються.

Анотація готується у довільній формі.

4.3.4. **Робоча програма** оформлена належним чином, подається у форматі pdf.

4.3.5. Зміст курсу повинен містити:

- **рекомендації щодо використання веб-ресурсу дисципліни** (послідовність навчання, зауваження щодо особливостей контролю, проходження тестів (час, кількість спроб та ін.), можливості спілкування (вебінари, користування форумом, чатом, блоги); рекомендації повинні містити загальну інформацію, яка допоможе студентам ефективно використовувати веб-ресурси дистанційного курсу в цілому. Обов'язково слід вказати критерії оцінювання (розподіл балів, які отримують студенти за курс в цілому або за проходження його окремих модулів);

- **перелік теоретичних матеріалів**, які подаються у тематичних модулях:

- 1) лекційні матеріали у текстовому вигляді;
- 2) відео-, аудіозаписи;
- 3) мультимедійні лекції/презентації;
- 4) електронні підручники/посібники тощо.

- **методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів:**

- 1) методичні рекомендації щодо самостійної підготовки до семінарів;
- 2) методичні рекомендації щодо виконання практичних робіт;
- 3) методичні рекомендації щодо виконання лабораторних робіт;
- 4) методичні рекомендації щодо виконання СРС, ІНДЗ.

- **перелік комп'ютерних навчальних програм, навчальних відеофільмів, які сприяють вивченню дисциплін.**

4.3.6. Список рекомендованої літератури оформляється за окремими темами та /або в цілому для навчальної дисципліни.

4.3.7. Контрольні завдання розробляються для поточного контролю за певною темою та для підсумкової атестації по закінченні вивчення навчальної дисципліни.

4.4. На кафедрах призначають відповідальних осіб за впровадження дистанційного навчання, які повинні:

- своєчасно оприлюднювати дистанційні курси на Навчальному порталі Університету;
- надавати необхідну інформацію працівникам кафедри щодо технологій дистанційного навчання;
- сприяти впровадженню технологій дистанційного навчання в освітній процес;
- дотримуватися вимог цього Положення та інших нормативно-правових актів.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Положення (зміни та доповнення до нього) розглядається на засіданні НМР, приймається рішенням Вченої ради Університету та затверджується й вводиться в дію наказом ректора.